ORAȘUL TIGHINA (BENDER) ÎN ACESTE ZILE DE CUMPĂNĂ

CRONICA EVENIMENTELOR

Vineri, 2 noiembrie 1990

La orele 22.30 (ora Moscovei) a fost întreruptă translarea emisiunilor republicane. În rețeaua de radio urbană a răsunat o comunicare emisă cu glas alarmant: adunarea drujinarilor lîngă clădirea executivului!

La orele 22.40 a urmat o altă informație: în oraș situația e normală; din Căușeni vine o coloană de autobuze; drumurile spre oraș sînt baricadate de către drujinarii din detașamentele de ajutorare a miliției; ne-au sosit în ajutor drujinarii din Tiraspol.

La 23.00 a răsunat o nouă înștiințare: toți bărbații din oraș să se adune în piața de lîngă executiv! Statul major al apărării civile.

La 23.04 s-a reluat apelul apărării civile.

La 24.00 s-a transmis o înștiințare mai pe larg: cetățeni, numai unindu-vă monolit, ne vom salvgarda de hotărîrile practice ale guvernului; știri din Moscova nu-s; dimineața la 07.00 numaidecît vom ieși în eter; telefonul nostru — 3-45-22; contul pentru acordarea ajutorării — 0007128, serviciul de informații din «Pridnestrovie».

Sîmbătă, 3 noiembrie 1990

La 07.00 serviciul de informare «Pridnestrovie» a transmis: la Dubăsari, în urma acțiunilor Guvernului R.S.S. Moldova... sînt patru morți și șase răniți; Benderul e apărat de drujinari; «Pridnestrovia» e tentată să apere drepturile omului; la Moscova au loc negocieri; continuă formarea detașamentelor, toți sînt obligați să se prezinte la lucru și să aștepte chemarea.

La 07.55 s-a transmis apelul statului major al apărării civile: în legătură cu încercările naționaliștilor români de a pătrunde în oraș toți bărbații sînt obligați să se prezinte la statul major situat în clădirea executivului.

La 08.00 au răsunat noi apeluri: în semn de doliu să fie coborîte drapelele; telefonul serviciului de presă — 3-45-22; următoarea ieșire în eter la 10.00; elevii trebuie să rămînă acasă, vacanța începe cu o zi mai devreme; veteranii sînt invitați la club — prezidiul veteranilor din Pridnestrovie.

La 14.15 s-a transmis adresarea deputaților din orașul Bender: cerem să fie anulată hotărîrea № 407, demisionarea guvernului și pedepsirea pentru omorul din Dubăsari; semnatari — Țimai, Pologov, Matcin, Novoderejkin, Valovoi.

La 14.25 s-a reluat adresarea deputaților: sporește numărul semnatarilor: Valovoi, Volkov, Efanov, Pologov, Novoderejkin, Țimai, Zapoliskii, Matcin.

Duminică, 4 noiembrie 1990

La 09.30 a răsunat apelul: toți la alegeri! la Parcani sînt patru sectoare de alegeri; la Dubăsari se formează un batalion feminin; comitetul de coordonare nu poate comunica unde se află bărbații voștri și aceasta din considerente de tăinuire tactică; centrul de presă comunică că formațiunile noastre țin piept cu tărie formațiunilor Frontului Popular, noi tot știm despre ei; în privința translărilor radio formați telefonul 3-71-19; următoarea ieșire în eter a serviciului de presă al Sovietului Suprem al republicii Pridnestrovie la orele 12.30.

La 09.35 are loc translarea directă din Tiraspol.

Desigur că nici pe departe și nici deplin, amănunțit, adliteram n-am reușit să înregistrez această cacofonie dezmățată și plină de istericale, întemeiată pe minciună, zvonuri și josnicie fățișă, desfășurată de mijloacele de informare în masă, care au nimerit în mîinile unei grămăjoare de aventurieri politici și care acționează vădit în scopul de a submina guvernul legitim al Moldovei și tot ceea ce s-a obținut pînă acum la renașterea poporului moldav. Toată această orgie deșănțată este mînuită de O.S.T.K. Activiștii acestei adunături pur și simplu terorizează populația locală, intimidează și amenință oamenii la lucru. Tot mai des se fac auzite apelurile: «Moldoveni, cărați-vă la naiba din oraș și nu ne stricați traiul nostru, noi am cucerit acest pămînt».

Marți, 6 noiembrie 1990

Ziarul «Novoe vremea», «Un reportaj ca de pe front» al lui V. Hudeakov — «Așteptați-ne în zori...»:

«La Bender au început deja să se pregătească intens de apărare. Și întrucît s-a aflat că și aici în curînd vor sosi «oaspeții», cărora li s-a băgat în cap că, cică, la 4 noiembrie în toată Pridnestrovia vor avea loc alegerile în Sovietul Suprem al R.S.S.M.N.». Comparați cu apelul ce a răsunat la 4 noiembrie, orele 09.30, la radioul urban.

«Și cine oare în aceste condiții îl va condamna pe locuitorul din Bender care a luat în mînă o bară de metal? Doar, cel mai probabil, pe acest apărător al orașului îl va întîmpina o rafală de pistol de-al costașiștilor...» Comparați cu translarea în direct din Tiraspol de la 4 noiembrie, orele 09.35.

«Calculele au demonstrat, că în apropierea Benderului au fost concentrate forțe, numărînd aproximativ 10—12 mii de oameni. Ei sînt în expectativă, parcă așteaptă ceva. Și la statul major al apărării orașului au început să-și dea părerea și unii și alții cum că intervenția va avea loc foarte curînd, cum s-a emis în informația: «Așteptați-ne în zori!». Dar s-au arătat zorii de zi și nici o lovitură din una sau altă direcție n-a urmat. După cum s-a aflat, forțele de asalt au primit din Chișinău ordinul de a nu întreprinde temporar nici o acțiune. Pesemne că locuitorilor din Bender le-a ajutat sîngele fraților din Dubăsari — pînă și surda de Moscova la nenorocirile populației rusofone a fost nevoită să amenințe cu degetul Chișinăul...». Hai dar să ne întrebăm, cui folosește această vărsare de sînge?

«Dar «oaspeții» nu s-au dus pe la casele lor ziua pînă la amiază la 3 noiembrie. Și abia pe la chindii s-a observat un fel de retragere a lor. În oraș de dis-de-dimineață continuă înscrierea voluntarilor». Comparați cu apelul ce a răsunat la 4 noiembrie, orele 09.30 și aduceți-vă aminte că, în conformitate cu înțelegerea la care s-a ajuns în urma negocierilor, se prevedea dizolvarea detașametelor de voluntari din ambele părți.

Darea de seamă a serviciului de informație «N. V.» de la sesiunea extraordinară a executivului» — «Măsurile poartă un caracter de apărare».

«De asupra Benderului s-a lăsat primejdia pogromurilor și fărădelegilor. Reprezentanții F.P.M., de comun acord cu Sovietele sătești din localitățile situate în jurul orașului nostru, încearcă a găsi posibilitatea să cantoneze cîte o mie de voluntari în fiecare sat. Căușenii au început să refuze a furniza lapte și alte produse agricole la Bender. La Varnița au apărut posturi înarmate. De altfel, cu caracter «voluntăresc». Viitoarele detașamente de masacru, pe care le patronează M. Druc, sînt alimentate deschis prin colectare de mijloace a finanțelor în vederea creării «gărzii naționale». Pentru accelerarea pregătirii ei se răspîndesc zvonuri provocatoare și exagerate cum că alegerile în Pridnestrovia vor avea loc ceva mai înainte de termenul indicat — 4 noiembrie, ceea ce nu corespunde realității și prin aceasta «voluntarii» sînt siliți spre invadarea în orașul Bender. În fața acestei primejdii executivul nu-și poate permite luxul de a proceda cu șovăială și trebuie să ieie măsurile decisive în vederea apărării populației. G. F. Pologov a subliniat că toate aceste măsuri vor avea numai caracter de apărare și în nici un caz nu vor fi îndreptate spre escalarea tensionărilor. Ba mai mult chiar, ele nu duc în impas, nu barează calea pentru negocieri, la care sînt gata să participe cu Președintele, Sovietul Suprem și Guvernul R.S.S. Moldova». Oare la ce te fac să gîndești cele expuse în acest citat poate prea lung? Amenințînd Moldova că o vor strînge economicește de beregată, separatiștii își dau perfect de bine seama că nu vor putea exista fără a continua să exploateze mai departe satele situate în jurul orașelor din Pridnestrovia. Vedeți dumneavoastră, ei se neliniștesc de crearea detașamentelor de voluntari, dar de faptul că formațiunile O.S.T.K. au apărut cu mai bine de un an în urmă, se fac a uita de aceasta. Ce-i cu zvonurile despre alegeri e clar de la sine. E limpede pentru noi și cu ce intenții purced la negocieri separatiștii, precum și cine ne duce în impas.

Joi, 8 noiembrie 1990

Răsună mereu prin oraș și prin rețeaua locală de radio apelurile către femeile orașului: ieșiți la 10 noiembrie la o manifestare de protest împotriva celora care au vărsat sînge la Dubăsari, să ne apărăm viața, să urmăm exemplul femeilor din Dubăsari: jos cu Snegur; să-i tragem o mamă de bătaie Frontului Popular; jos cu ucigașul Druc ș. a. m. d.

Vineri, 9 noiembrie 1990

Sînt reluate apelurile din 8 noiembrie. Executivul este încercuit de peste 100 de drujinari cu însemne roșii pe mînecă, unii dintre ei poartă uniformă militară de cîmp, scurte de-ale trupelor de debarcare, halate de mascare. Se așteaptă sosirea comisiei din Federația Rusă și a Guvernului Moldovei. Cam vreo 10 moldoveni de aici, care-s de fapt inițiatorii acestei întîlniri și au dorit să fie de față la negocieri, nu sînt lăsați să se apropie de clădirea executivului. Reprezentantul O.S.T.K. a preluat asupra sa paza executivului. Sună mereu la telefonul din vestiar la toate instanțele din oraș, numind partea moldovenilor «bandă de naționaliști» care vor să săvîrșească o provocație. Neavînd unde se da la adăpost de ploaia ce picură mărunt, acești oameni intrau în grupuri de cîte 3—5 oameni în magazinul pentru mărfuri radio ce se află vizavi de executiv, dar și acolo au dat de ei drujinarii, care îi întăritau pe vînzători, zicîndu-le: «Goniți-i la naiba pe acești banditi moldoveni, ei pot să vă distrugă totul aici». S-a creat o stare încordată. Nu-i de-a mirării acest sabantui (tămbălău), scopurile lui sînt clare ca bună ziua. Altceva iscă întrebările ce urmează mai jos. De unde, spre exemplu, au căpătat separatiștii atîta echipament ostășesc și, după cum se afirmă, arme, cînd au expediat oamenii lor în Comrat? După cum circulă zvonurile, Cartierul general cu sediul la Chișinău a expediat arme la Criuleni și Dubăsari. Ceea ce s-a întîmplat la Dubăsari a fost oare ceva întîmplător sau un omor politic organizat din timp? Evident, la această întrebare urmează să răspundă anchetatorii. Dar dacă ei nu vor fi în stare? Atunci nu e exclus ca nenorocirea să se repete. Doar activiștii O.S.T.K. din Tiraspol și Bender au speculat și continuă să speculeze tragismul situației din Dubăsari. Deci, cineva are nevoie să mențină această stare încordată. Sînt de părere că guvernul trebuie să intensifice organizarea forțelor ordinei de drept și a carabinierilor și de pe acum să le introducă treptat sub formă de posturi în toate raioanele din republică în cantitate corespunzătoare necesității. Trebuie să fie luate sub control toate ieșirile din republică, mai precis, dacă luăm în considerație situația creată, din statul nostru suveran.

V. STAMATOV

AȚI VRUT SĂ AFLAȚI...

corecție prin muncă sînt mult mai puține «gulerașe albe».

AȘILO

Despre aceasta ne vorbesc urnătoarele cifre: anual în medie a un om din instituțiile resbective revin mărfuri de conum popular în sumă de 2.521 uble, pe cînd sistemul ministerelor industriale — cu 890 uble mai puțin. În colonii e produc foarte multe tipuri e mobilă, inclusiv garnitura Consul» cu care sînt amenate cabinetele celor mai mari efi. De altfel, circa 80—90 sută din mobila școlară și pentru ospătării e confecționată de mîinile deținuților. Întreprinderile din colonii cîștigă și valută. La expozițiile din Occident se bucură de cerere multe mărfuri, dar mai ales gorodki-urile din lemn pentru copii. Printre altele, acum se pune la cale crearea unor întreprinderi comune cu Belgia, Germania pe baza instituțiilor de corecție prin muncă. Dar valuta cîștigată prin truda deținuților nu ajunge în colonii. Tot venitul întreprinderilor respective se varsă în buget.

Secția probleme sociale